

Мр МАРИЈАНА МАТОВИЋ, 1965-
Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис“, Чачак

УДК: 02(082)(049.32)
341.7:316.7(082)(049.32)
ID: 211954188

КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА И БИБЛИОТЕКЕ

(уредници Александра Вранеш, Љиљана Марковић. – Београд : Филолошки факултет Универзитета, 2013. - 491 стр. – (Културе у дијалогу 1-4; књ. 3))

Сажетак: Сваки појединац и нација имају право на свој глас, ма колико различит од других, који се мора чути и уважити, те је данас, можда више него икада, изражена потреба за дијалогом култура. Разлике у мишљењу и веровању одувек су постојале, и зато се свеколика цивилизација заснива на тројству дијалог-толеранција-компромис. Проблеми данашњег света великим делом настали су управо због глобалног недостатка комуникације и неуважавања различитости, те је у превазилажењу међукултурног јаза изучавање других језика, књижевности и култура од прворазредног значаја. Упознавање што више култура и страних језика представља пут ка толеранцији и мултикултуралном дијалогу којим се руше зидови, подигнути између људи и народа. У оквиру пројекта *Књижевство, теорија и историја књижевности на српском језику до 1915*, на Филолошком факултету Универзитета у Београду одржана је 11. Међународна годишња конференција *Културе у дијалогу* (26-30. септембар 2012), поводом *Европског дана језика*, посвећеног значају мултилингвализма. Изложени радови сабрани су у четворотомном зборнику *Културе у дијалогу* (2012-2013), од којих је трећи – *Културна дипломатија и библиотеке* (2013) приказан у овом раду.

Кључне речи: дијалог култура, културе у дијалогу, мултикултурални дијалог, Европски дан језика, културна баштина, културна дипломатија, библиотеке, Филолошки факултет Београд.

Четвортотомни зборник **Културе у дијалогу = Cultures in Dialogue 1-4** (Београд, Филолошки факултет, 2012-2013), настао у оквиру пројекта Министарства просвете, науке и технолошког развоја Србије – *Књижевност, теорија и историја књижевности на српском језику до 1915*, представља капиталан збир радова изложених на 11. Међународној годишњој конференцији *Културе у дијалогу* (26-30. септембар 2012, Филолошки факултет Универзитета у Београду), поводом **Европског дана језика**, посвећеног **значају мултилингвализма**. Током трајања скупа, више од 130 еминентних учесника из земље и света са више аспеката расветлили су теме као што су интеркултурална комуникација, културна баштина, медији и култура, интеркултуралност и библиотеке, српске студије у међународном контексту, интернет и књижевни жанрови, култура и дипломатија, књижевност и позориште, књижевност у интеркултуралном контексту...

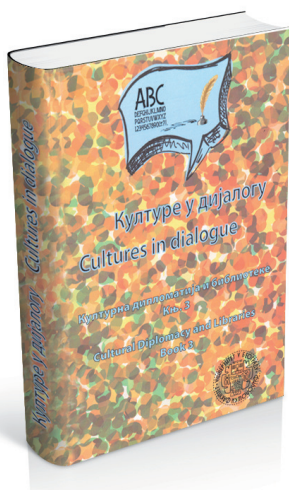
Конференцију је организовао Филолошки факултет у Београду у сарадњи са Универзитетском библиотеком „Светозар Марковић“ из Београда, Народном и универзитетском библиотеком Републике Српске из Бања Луке, Народном библиотеком Пале и Народном библиотеком Србије.

Зборник Културе у дијалогу књ. 3

Зборник *Културе у дијалогу*, издање Филолошког факултета у Београду, идејно-тематски је подељен у четири књиге: *Филологија и интеркултуралност* (књ. 1, 2012), *Књижевност и мултикултуралност* (књ. 2, 2013), *Културна дипломатија и библиотеке* (књ. 3, 2013) и *Комуникација и културни ушцаји* (књ. 4, 2013).

Са аспекта библиотечке струке, посебно је занимљива трећа књига – *Културна дипломатија и библиотеке* (2013), јер уз музеје, архиве, позоришта и кинотеке, књиге и библиотеке су, због својих етичких и естетских вредности, од самих зачетака цивилизације до данас активни носиоци интеркултурне комуникације и међуцивилизацијског дијалога. Као храмови људског знања, ризнице мудрости, центри науке, филозофије и уметности, библиотеке су одувек биле интелектуално место сусрета где су поклоници учености и писане речи могли да воде дијалог и у међусобним контактима обогаћују своје знање. Мада су током дугог хода кроз историју доживљавале сурове ударце бурних догађаја, ове јединствене институције екуменског духа, толеранције и међукултурне комуникације до данас су остале једна од најамбициознијих и најубудљивијих замисли у историји људског рода. Стога је управо на књигама и библиотекама, као сталним и поузданим амбасадорима националне културне баштине, утемељена и српска културна дипломатија.

Књигу отвара ауторизовано излагање проф. др Александра Илића *Култура у дијалогу* у коме аутор, редовни професор на Катедри за светску књижевност Филолошког факултета у Београду и стручњак за чешку политику и културу, најпре расветљава два концепта схватања културе и дијалога – први, који је најупечатљивије дефинисао англоамерички песник и есејиста Томас Стернс Елиот у славном есеју „Традиција и индивидуални таленат“, и други, дијаметрално супротан од Елиотовог, који су заступале авангардистичке групе с почетка 20. века, повезане са тоталитарним револуцијама тога времена. Потом, базирајући се на првом концепту, износи своја позитивна искуства као амбасадора СРЈ/СЦГ у Чешкој Републици (2001–2005) у представљању српске културе Чесима кроз изложбе графика, фотографија, позоришне комаде и књижевне вечери, као и бројна предавања о српско–чешким односима која је лично држао на Карловом универзитету у Прагу, Масариковом универзитету у Брну и у Центру за економију и политику Вацлава Клауса.

У раду *Библиотеке и српска културна дипломатија*, Александра Вранеш (Филолошки факултет Универзитета у Београду) анализира значајну социјалну улогу књига и библиотека, „у складу са препорукама Бечке конвенције о културној дипломатији као друштвеној, образовној, уметничкој кореспонденцији у циљу представљања историјских, културних и државних тековина како би се истакла национална самобитност, с једне, и пријатељска намера, с друге стране.“ Уз краћи осврт на историју српских библиотека, приказан је пројекат **Дигитална филолошка баштина**, покренут на Филолошком факултету у Београду, са

циљем „да сачува документарно-историјску, културну и научну баштину, да оплемени национално и глобално памћење, да инвестира у наш интелектуални развој, допринесе развоју демократичности знања.“

У посебном поглављу *Филолошки и етнички идентитет националне библиографије* дат је историјски приказ библиографије код Срба као „активног сведока историје и културе народа, потврде и савремене демократије друштва и националног идентитета појединца.“ Рад затвара осврт на *Моћ библиотеке и моћ у библиотекама* – 'професионалан, одговоран и љубазан кадар; промишљено профилисани и обрађени фондови и електронски доступни извори моћ су у библиотеци, задовољни корисници слика су моћи библиотеке.'

Александар Петровић (Филолошки факултет Универзитета у Београду) у раду *Историја и сан : неколико речи поводом Хегела о индијском и америчком сну* разматра Хегелово одређење Индије у *Филозофији њовесћи* и *Феноменологији духа*: „Настојећи да у једном одређењу обухвати такав недогледни миленијумски ход индијске културе пруски филозоф Г. В. Ф. Хегел као њено опште начело утврђује 'карактер сањарског духа.'“

Излагање Љиљане Чолић (Филолошки факултет Универзитета у Београду) *Цариградска мисија Стојана Новаковића* посвећено је једном од најзначајнијих представника српске интелектуалне елите. Ступивши у дипломатску службу 1892. године, започео је своју плодну националну мисију у Цариграду, где је на дужности српског посланика у првом мандату провео седам, а касније, у другом, још три године. Посебна пажња посвећена је написима у „Цариградском гласнику“, покренутом превасходно захваљујући управо напорима Стојана Новаковића и његовој свести о потреби да Срби, иако тада још увек поданици Османског царства, добију своје гласило. Њему припада и заслуга да је међу првим нашим научницима у пуној мери препознао значај турских историјских извора за изучавање прошлости српског народа.

Како изгледа *Трагање за културном дијипломатијом Србије* разматра у истоименом раду Љиљана Рогач Мијатовић (Факултет драмских уметности, Београд), указујући на неколико питања и претпоставки: каква је данас улога културе у међународним односима? Како изгледа трагање за културном дипломатијом Србије и који су главни изазови њеног стратешког конципирања? 'Представљање српских културних програма у иностранству' приказано је кроз резултате истраживања спроведеног на основу извештаја Министарства културе информисања и информационог друштва Републике Србије, на око 2400 програма реализованих 2000–2010. године, у око 70 земаља са којима Србија има развијене дипломатске односе (дипломатска представништва).

Особени спој дипломатије и културе на примеру француско-српских односа током 19. и 20. века приказан је у раду Александре Колаковић (Балканолошки институт САНУ) *Култура и дијипломатија : Француска и Србија*, који осветљава путеве деловања француске и српске дипломатије кроз интелектуалну сарадњу и културна зрачења. Први дипломатски контакти између Србије Првог српског устанка и Наполеонове Француске успостављају се у време изграђивања модерне српске државе. У овом периоду политичка подршка Француске није била од пресудног значаја, али је француска култура започела свој специфичан утицај на српску културу, ширећи своје идеје преко образованих Срба из Аустрије и Угарске. За преношење првих француских културних зрачења у Србији заслужна је прва генерација тзв. „Паризлија“ – Срба школованих у Француској. Прво планско школовање српских студената от-

почело је од јесени 1839. године, а први стипендиста српске владе, тзв. „благодејанац“, Јован Мариновић, упућен је у Париз 1841. године. „Европеизација“ Србије на француском узору резултирала је политичким савезништвом у Првом светском рату, преовлађујућим француским утицајем у политици, привреди, финансијама, науци, уметности и култури. У периоду социјалистичке Југославије, културне нити између Француза и Срба нису прекидане. Културни центри такође су дали упечатљив допринос упознавању култура и повезаности два народа и две државе. Активности на културном плану почетком 21. века указују да је култура остала драгоцени пут дипломатског дијалога Француске и Србије.

Јелена Новаковић (Филолошки факултет Универзитета у Београду) истражује *Културе у дијалогу : искуство савремене Канаде*, на примеру ове специфичне двојезичне заједнице англофоних и франкофоних припадника, често у конфликтном односу, којима се у новије време придружују мигрантски писци и мањинске групе, чинећи мултикултуралност модерном идеолошком константом. Аутор посебно испитује покрајину Квебек где француски говори близу 95 % становништва.

Како изгледа *Друга британска инвазија као шрансајланџски дијалог међу културама* анализира Новица Петровић (Филолошки факултет Универзитета у Београду), бавећи се достигнућима, неуспесима и жртвама дијалога култура током деценије када је, макар накратко, изгледало да музика може променити свет. Захваљујући медијској експонираности, популарна музика, а понајвише рокенрол, изворно амерички феномен потекао из традиције ритма и блуза, у силовитом налету освојио је читав свет. Међутим, почетком шездесетих година, када је читава генерација америчких рокера (Елвис Присли, Чак Бери, Џери Ли Луис, Бади Холи, Литл Ричард...) из разних разлога сишла са сцене, примат преузимају рокери са друге стране Атлантика. Предвођени „Битлсима“, потом и „Ролингстоунсима“, бројни британски извођачи су, нарочито у периоду 1964–1967. године, запосели врхове америчких топ-листа, што је шаљиво окарактерисано као „Друга британска инвазија“ (она прва је, наравно, била колонизација Америке).

У раду *Међународна заштитна културног наслеђа : месио културе на међународној агенди* Ана Павловић објашњава еволутивни процес међународног преговарања и легислативни пут настанка једног међународног споразума, а потом анализира релевантне интернационалне споразуме који се баве заштитом културе – уговоре који се тичу људских права, хуманитарног права или специфичне конвенције у целости посвећене овој области, као што су бројне одлуке и инструменти настали под окриљем Уједињених нација, а посебно UNESCO-а. Најважније конвенције о заштити културне баштине су

Конвенција о заштити светске културне и природне баштине, Конвенција о заштити нематеријалног културног наслеђа и Конвенција о заштити и промоцији разноврсности културног израза. У закључку, ауторка наглашава значај међународне сарадње, открива ко је одговоран за спровођење међународног права, као и какав је став држава према преузимању одговорности за своје обавезе.

За одговором на питање *Да ли ће феномен отвореног приступа промени-ти научне комуникације?* трагали су Александар Димчев, Милена Миланова и Елица Лозанова Белчева (Филозофски факултет Универзитета „Свети Климент Охридски“ – Софија, Бугарска). Рад, у целости на енглеском језику, представља кратку историјску анализу и преглед савремених питања о иницијативи „отвореног приступа“. Почетак покрета „отвореног приступа“ налази се у научним публикацијама које су се појавиле деведесетих година прошлог столећа, повезаним са могућностима обезбеђивања слободног и брзог приступа научним информацијама, као и идеји превазилажења финансијских баријера. Евалуација у раду спроведена је на основу анализа и студија еволуције отвореног приступа у прошлој деценији.

Темом *Библиотеке – њихови деце на њиху различитости култура* бавиле су се Милица Матијевић (Библиотека „Димитрије Туцовић“, Лазаревац) и Елизабета Георгиев (Библиотека „Детко Петров“, Димитровград). У мултикултуралним срединама, посебно оним у којима деца других националности у породичном окружењу и у оквиру своје заједнице комуницирају на матерњем језику, свакако имају потребу да читају публикације на матерњем језику. У таквим околностима, библиотеке представљају стожере и ризнице мултикултуралности, које својим програмима и набавном политиком помажу деци и целом друштвеном окружењу да негују своју аутентичну културу, истовремено је популаришући. У раду се разматра и анкета о томе колико деца и млади познају регионалну књижевност, као и примери активности које сензибилизују библиотекарe за рад у мултикултуралном друштву. Посебан осврт на стање у библиотекама у мултиетничким срединама дат је у поглављу „Дече библиотеке у Србији и мултикултуралност – искуства и примери добре праксе.“

Мултиконфесионални дијалог и, посебно, улога библиотека у њему, комплексна је тема коју у раду *Библиотеке као носиоци мултиконфесионалног дијалога* разматра Невена Томић (Библиотека Дома културе „Студентски град“, Београд). Религијска слика данашњег света убрзано се мења, многе тзв. источне и западне религије доживљавају свој процват, те је дијалог религија важан сегмент интеркултурног дијалога. Библиотеке верских заједница, као традиционални носиоци културе и етоса своје заједнице, имају нову, проши-

рену улогу да буду место сусрета различитих религија, да промовишу дијалог, пружајући својим корисницима могућност да упознају друге религије и продубе своје знање о њима. Стога библиотеке свих типова, а нарочито библиотеке верских заједница могу учинити много на промовисању идеја верског дијалога.

Циљ рада Добриле Бегенишић (Народна библиотека Србије, Београд) *Библиотечка грађа као део културног наслеђа Срба у иностранству* је да се укаже на проблем истраживања, очувања и заштите српског културног наслеђа у иностранству, нарочито веома битног, а често занемариваног сегмента – писане речи. Заштита тог дела културне баштине, најчешће названог појмом „библиотечка грађа“ (монографске публикације, периодика и некњижна грађа), одувек је била државно и опште друштвено питање, у коме посебно значајну улогу имају националне библиотеке. Као једна од својих основних функција, код нас су ови послови поверени Народној библиотеци Србије и Библиотеци Матице српске. У раду се разматрају питања: судбина српске библиотечке грађе у иностранству која представља значајан део српске културне баштине, актуелно стање у истраживању те грађе, потребе и могућности ретроспективног истраживања, дигитализација те грађе, институционално организовање рада на заштити овога дела културне баштине у оквиру републичких тела која се баве заштитом целокупног културног наслеђа Србије.

Недоумице око књижевне и националне припадности у Каталогу Народне библиотеке Србије разрешава у истоименом раду Наташа Горановић Прља (Народна библиотека Србије, Београд), анализирајући како се интеркултуралност прелама кроз књижевност и језик, односно библиотечке каталоге. На простору бивше Југославије, од Словеније до Македоније, живе етнички различити народи који су деценијама битисали у културној разноликости, што је условило одређене специфичности у приступу књижевности. Иво Андрић је српски, хрватски, а и југословенски писац. У Каталогу Народне библиотеке Србије припадност одређеној књижевности одређује се на основу језика на коме је стварана. Поред одговора на питање – шта је национална књижевност, а шта је национално у књижевности, ауторка даје и примере Класификације књижевности који се срећу у свакодневној библиотечкој пракси приликом сврставања у одређену УДК групу књижевних дела оних писаца који (због личног избора или као последица политичких емиграција) паралелно стварају на два или више језика.

Јелена Триван даје краћи осврт на *Мултикултурализам као концепт модерне Европе*, као одговор на питање – да ли је мултикултурализам одабран модел модерног света и Европе или га је стварност наметнула, имајући у виду да се само четрнаест земаља света може сматрати моноетничним. За Европу,

као место сусретања културних диверзитета, карактеристично је, осим међусобних утицаја различитих култура, и стварање једне субкултуре која нема национално одређење, а то је имигрантска култура, коју је било потребно инкорпорирати у заједнички културни простор. Ауторка наводи и успешан пример постконфликтне Србије која је пошла за примером неких земаља, промовишући мултикултуралност кроз признање тзв. културне аутономије, дефинисане и заштићене законом.

Предмет научног интересовања Иване Ђирић је *Симболика као својство нематеријалне баштине – пример њиројској ћилима*, чија израда постаје све значајнија, те је њена важност препозната на интернационалном и институционалном нивоу тек 2003. године, усвајањем Конвенције о заштити нематеријалне културне баштине. У складу са законским регулативама, препорукама и установљеним категоријама за одређивање припадности одређеног културног добра групи нематеријалне културне баштине од стране светске заједнице (UNESCO, ICOM...), објашњени су критеријуми по којима израда пиротских ћилима завређује да буде валоризирана као нематеријална културна баштина.

Током вишевековног постојања, Београд је био и остао мултикултурни град, те је Библиотека града Београда од самог оснивања (1931) морала да прати и задовољава потребе корисника. У раду *Књије на страним језицима у фондovima Библиотеке града Београда* Златко Ахмић (Библиотека града Београда) и Милица Арсеновић представљају књиге на страним језицима које у овом тренутку сачињавају део фонда Библиотеке града Београда (међу којима изразито доминира енглески језик), са опсежном анализом раздобља из ког потичу, језика на ком су објављене, стручних група којима припадају, земље порекла и обима публикације. Анализа података приказује кретање фонда у зависности од геополитичке ситуације у којој се држава налазила, а посебно у периоду хиперпродукције после Другог светског рата.

Јелена Андоновски и Гордана Недељков (Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Београд) у раду *Методологија и пројекти Библиотеке Еуропаане* – *искуство двогодишње пројекције* представљају резултате учешћа Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ из Београда у пројекту „Библиотеке Еуропаане“ са посебним освртом на тему метаподатака и њихову примену у пројекту. Корисницима из Европе и света, захваљујући креирању одговарајућих метаподатака, посебно у процесу развоја новог модела EDM (Europeana Data Model), на порталу „Еуропаана“ представљен је важан део фонда Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, једине библиотеке из земље која није чланица Европске уније. Дигитални објекти, добијени скенирањем докумената из збирке о Александру Великом и збирке оријен-

талних рукописа, унети су у дигитални репозиторијум PHAIDRA, а затим су креирани метаподаци коришћењем одговарајућег формата, што их чини трајно видљивим корисницима „Еуропеане“.

Публикације из области архивске у фонду Аустријске библиотеке у Београду представља Јелена Ђурђулов (Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Београд). Република Аустрија је крајем осамдесетих година прошлог века започела пројекат оснивања аустријских библиотека у иностранству ради приближавања аустријске културе и науке народима земаља средње, источне и југоисточне Европе, а носилац пројекта је Културнополитичка секција Министарства за европску и међународну сарадњу. У Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ од почетка рада Аустријске библиотеке 2003. године публикације су обрађене у библиографској бази COBIB.SR, а библиотека је потпуно отворена за кориснике 2006. године. У њој се тренутно налази преко 4.000 књига, часописа и мултимедија. Целокупан фонд ове посебне колекције је у слободном приступу и могу га бесплатно користити сви заинтересовани пунолетни грађани. У раду је приказана збирка из области архитектуре, један од фреквентније коришћених делова фонда Аустријске библиотеке.

За разлику од ранијег поимања културне баштине као носиоца идентитета, историје и културе једног народа, данашње значење проширено је и на нове категорије као што је нематеријална културна баштина, о чему пише Марина Митрић (Народна библиотека Србије, Београд) у раду *Нематеријална културна баштина у културно-образовним програмима јавних библиотека у Србији*. Нематеријална културна баштина у Србији још увек није законски заштићена. До сада су само ратификоване UNESCO Конвенција о очувању нематеријалног културног наслеђа и Конвенција Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво. У таквим условима значајну улогу у очувању и промовисању нематеријалне културне баштине имају и библиотеке у оквиру своје културно-образовне делатности кроз организовање предавања, трибина, научних скупова посвећених усменој књижевности и језику као носиоцу усмене традиције, школа фолклора у окриљу библиотеке, великих сабора и смотри народног стваралаштва, манифестација посвећених традиционалним јелима и пићима, изложби традиционалних ручних радова, великих манифестација ширег туристичко-привредно-културног карактера у оквиру којих се промовишу народне игре, вокална и инструментална народна музика, друштвени обичаји и ритуали. Ови програми често се реализују у сарадњи са музејима, архивима, САНУ, научним институтима, разним удружењима и организацијама, у оквиру међународне културне сарадње, када се учесници из разних земаља окупљају на манифестацијама организованим у Србији и иностранству. Појмом културне баштине бави се и Снежана Ненезић (Народ-

на библиотека Крушевац) у раду *Културна баштина : наша прошлост, садашњост и будућност*. Интернет је утицао на интеркултуралност библиотечких колекција, те се појединачне националне књижевности могу посматрати у интеркултуралном контексту и међусобном дијалогу. Библиотеке су у своју вишевековну културну делатност – очување наслеђа, дигитализацијом увеле нов приступ – промовисање националног језика и књижевности у новој, електронској форми. Приказани су учесници у чувању баштине, сличности и разлике између библиотека, музеја и архива, српске библиотечке колекције у светским дигиталним библиотекама, славистичке збирке у свету, институционализовано представљање српске књижевности у свету и сродне теме.

Значај библиотеке летишта за очување националне културне и историјске баштине : пример представљања посебне библиотеке др Светозара М. Марковића представљају Гордана Лазаревић и Драгана Михаиловић (Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Београд), представљајући легат доктора Светозара М. Марковића, угледног лекара и утемељивача школске хигијене у Србији. Ова лична библиотека, један од првих легата под ознаком ПБ1, чува се међу 31 посебном библиотеком у фонду Универзитетске библиотеке, од којих су 4 легати. Вредности и специфичности ове библиотеке целине, као и мало познати детаљи из живота и рада дародавца били су значајно откриће и извор драгоцених информација чак и за врсне познаваоце историје српске медицине. У раду је детаљно објашњен појам легата, а потом приказан животни пут и дело Светозара М. Марковића, чију је стручну библиотеку Универзитетској библиотеци 1927. године поклонила супруга Даринка Марковић.

У раду Елизабете Георгиев (Народна библиотека „Детко Петров“, Димитровград) *Библиотеке као чувари културе и духа различитих етничких заједница* представљен је резултат анкете рађене са библиотекама у срединама где значајан део популације чине припадници других националних мањина. Посебан акценат стављен је на бугарску националну мањину у Србији и то колико библиотеке, у срединама где живи ова мањина, имају улогу у популарисању њеног језика, књижевности и стваралаштва. Представљено је и ангажовање Народне библиотеке „Детко Петров“ у Димитровграду на повезивању српске и бугарске културе, пре свега српске и бугарске књиге, као и њена улога у афирмацији и популарисању стваралаштва припадника бугарске мањине у Србији.

Циљ рада Анђелке Петровић (Математичка гимназија, Београд) *Расушњо библиотечко благо манастира Рача* јесте да укаже на културно-историјски значај библиотеке манастира Рача у контексту српског и европског културног круга. Изложен је кратак историјат манастира са посебним освртом на чувену средњовековну рачанску преписивачку школу, као и на рад њених монаха у периоду после Велике сеобе (1690) на територији Фрушке горе и Мађарске.

Књиге које су преписивали или писали рачански монаси данас су део европске културне баштине будући да се неке од њих, поред Београда, налазе у Загребу, Цавтату, Сент Андреји, Будиму, Прагу и Болоњи. Описано је и садашње стање манастирске библиотеке, као и књижевно-научне активности које се организују у самом манастиру и његовој околини.

Интеркултуралност библиотеке краља Матије Корвина представљена је у раду Бориса Стојковског (Одсек за историју, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду) који указује на најзанимљивије аспекте *Корвине*, једне од највећих европских библиотека 15. века, коју је на Будиму основао средњовековни угарски краљ Матија Хуњади (1443-1490), познат по свом хуманистичком надимку Корвин (владао 1458-1490). У време свог највећег успона ова библиотека несумњиво је имала неколико хиљада књига. Једно од њених основних обележја била је интеркултуралност – у њој су биле похрањене Библије у разним рукописима и преписима, бројна дела хришћанских црквених отаца, као и огроман број дела класичних аутора. Нису заостајале ни угарске хронике, као и дела византијских писаца. Интеркултуралност се одражавала и у провенијенцији аутора, преводилаца, илустриатора, преписивача, али и у томе где се данас чувају поједине *корвине* – од америчких библиотека до Турске.

Вера Петровић (Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Београд) потписује рад *Културни програми у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ у Београду*. Захваљујући богатству својих фондова, излазећи у сусрет жељама и потребама својих корисника, Универзитетска библиотека у оквиру редовних активности организује тематске изложбе, академске вечери и промоције књига. Почетком 2008. године руководство Библиотеке препознало је потребу корисника за новим културним саржајем, те оснива *Уметнички центар*, где је кроз једномесечне изложбе младих уметника омогућен први професионални наступ студентима Универзитета уметности са уписаним или завршеним постдипломским студијама. Галерија у Универзитетској библиотеци за пет година постала је препознатљива у широј културно-образовној јавности, а не само међу својим корисницима.

Биљана Ђорђевић и Тијана Стојковић (Народна библиотека Србије, Београд) аутори су рада *Међународна сарадња националних библиотека као одраз интеркултуралности – пример Народне библиотеке Србије* о укључивању Народне библиотеке Србије, као институције од националног значаја, у рад међународних организација (IFLA, OCLC, CENL, UNESCO, Савет Европе и др.), о сарадњи са славистичким центрима, као и међународној размени публикација чиме приближава свету српску културу, традицију и стваралаштво. То чини и путем партнерства у међународним пројектима као што су *Светска дигитална библиотека*, *The European Library*, *Europeana Collections 1914/1918*, *EMBARC*.

У условима нове динамике и реалности нашег времена, јавне библиотеке мењају своју улогу, постајући много више него само културна институција, информациони центар и складиште књига. Ову тему анализира Елица Лозанова Белчева (Филозофски факултет Универзитета „Свети Климент Охридски“ – Софија, Бугарска) у раду на енглеском језику *„Побољшање“ улоге јавних библиотека – од културних институција до електронских медијатора*. Данашња библиотека, нарочито јавна библиотека, ради на принципу „све на једном месту“, где корисници могу да нађу разне врсте информација, укључујући и програме и сервисе управљања (електронско управљање). Тако се улога библиотеке проширила и на медијаторску улогу – библиотеке су медијатори између сервиса електронског управљања и грађана, не само зато што су јавне библиотеке често једини извор слободног приступа рачунарима и интернету, већ и због тога што библиотекари помажу грађанима у коришћењу електронских сервиса.

На питање: да ли је научна баштина саставни и неодојиви део културне баштине, одговара Радмила Лучић (Библиотека Института за нуклеарне науке Винча, Београд) у свом раду *Научна баштина – културна баштина? Искуства Библиотеке Института за нуклеарне науке Винча*. Институт Винча је од самих својих почетака био и остао носилац не само нуклеарних, већ и мултидисциплинарних области природних наука у Србији, те се проширивањем делатности Института остваривао све већи утицај културног наслеђа земаља сарадница. Захваљујући интензивним службеним посетама научника светског ранга током шездесетих и седамдесетих година прошлог века, као и плодној научној сарадњи са осталим републикама некадашње Југославије, утиснут је неизбрисив траг на научна истраживања у Институту и трајно обогаћен фонд Библиотеке Института. Зато је одговор на питање из наслова овог рада – потврдан.

Прошлостично значење времена књижевности и балетске представе анализира Биљана Златковић (Народна библиотека „Бранко Радичевић“, Оџаци) са аспекта семиологије, науке која проучава знакове у оквиру језичких система, кодове, укључујући и сигнализацију у најширем смислу речи.

Завршно излагање је рад Јасмине Митровић Марић *Чишање филмске приче* – приказ филма „Петпарачке приче“ коценаристе и редитеља Квентина Тарантина, базираног на Аристотеловом полазишту о драмском јединству (тројству) елемената неопходних да би се остварили основни принципи драматургије – време, радња и место.

Неспорно, данашњи свет налази се на раскрсници, „ако не и беспућу“, како га виде поједини лингвисти, културолози и историчари. У ситуацији када је на глобалном плану све мање дијалога, разумевања и толеранције, конференција *Културе у дијалогу* и истоимени четворотомни зборник својерстан су путоказ за излазак из тог беспућа.

CULTURAL DIPLOMACY AND LIBRARIES

(editors Aleksandra Vraneš, Ljiljana Marković. – Belgrade : Faculty of Philology, 2013. – 491 p. – (Cultures in Dialogue 1-4; bk. 3))

Summary

Every individual and nation have the right to their own expression, regardless of how different it is from the others, it has to be heard and taken into consideration, today maybe even more than ever before, there is a need for cultural dialogue. Differences in opinions and beliefs have always existed, and that is the reason why the whole civilization is based on the trinity dialogue-tolerance-compromise. Problems of the contemporary world are the consequence of the global lack of communication and disregard for differences, and therefore, in order to overcome intercultural discrepancy, studying different languages, literatures and cultures is of prime importance. Getting acquainted with many cultures and foreign languages leads to tolerance and multicultural dialogue, and it breaks down the walls, built between people and nations. Within the research project *Knjiženstvo, Theory and History of Writing in Serbian until 1915*, the 11th International Annual Conference *Cultures in Dialogue (26th–30th of September, 2012)* was held at the Faculty of Philology of the University of Belgrade on the occasion of the *European Day of Languages* dedicated to the significance of multilingualism. All the papers are collected in four-volume collection of texts *Cultures in dialogue (2012–2013)*; the third of them – *Cultural Diplomacy and Libraries (2013)* is presented in this work.

Keywords: cultural dialogue, cultures in dialogue, multicultural dialogue, European Day of Languages, cultural heritage, cultural diplomacy, libraries, Faculty of Philology Belgrade

Marijana Matović, M. A.